

ABSTRACT

Mykola Yefimov, Hona Zahorovska. Investigation of illegal fishing: current problems.

Current problems of the investigation of illegal employment in fishing were studied. It is noted that the most advanced problem in the investigation of illegal acts in the field of illegal hunting and fishing and specific illegal fishing is the combination of the latest technological solutions that could help in the formation of your specified violations, as well as improve the system of control over the activity. In addition, the lack of international cooperation and technological innovations for effectiveness in countering and investigating negative research activities are separate factors of the ineffective implementation of criminal proceedings in this category. Such an aspect of the investigation is the constant improvement of tactical methods of carrying out individual procedural actions and technical means that will ensure the maximum effectiveness of combating illegal fishing.

It is noted that illegal fishing is the cause of excessive fishing and disruption of ecosystems in water basins. This threatens the diversity of species and may lead to the measurement of populations of some species of fish, which will have a negative impact on fisheries. In addition, illegal fishing creates illegal competition for legal fishing companies and farms, which in the future can lead to a decrease in their income and job losses in the specified industry.

It was noted that it is important to lose the legal context and international agreements that regulate the fishing industry, as well as to cooperate at the international level to effectively control illegal fishing. The need for the fastest implementation of tools and technologies (application of satellite systems such as Landsat, Sentinel; equipping fishing vessels with GPS systems, RFID tags; visualization tools) and their effective use ensure their effectiveness to ensure control over the fishing industry. In addition, the latest technologies, such as satellite monitoring and data analysis, serve to establish illegal activity in the investigated area. And the preventive activity of the authorized persons regarding the explanation of the criminal consequences of illegal fishing is undoubtedly a measure.

Keywords: *illegal fishing, investigation, law enforcement agencies, fishing activity, marine and river ecosystems, prevention.*

УДК 342.951

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-6-153-157

Роман ОПАЦЬКИЙ[©]

доктор юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

**СУЧАСНИЙ СТАН МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ,
ЩО СКЛАВСЯ ВНАСЛІДОК ВІЙСЬКОВОГО
ВТОРГНЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ**

Визначено сучасний стан міграції в Україні, що склався внаслідок військового вторгнення російської федерації. Виділено три основні види міграції населення, що наразі мають місце в Україні: міграція за кордон; внутрішні переміщення всередині держави; незаконне вивезення українських громадян до російської федерації. Аналіз проведеного дослідження підтверджує негативні наслідки міграції українців за кордон, і лише у випадку повернення таких осіб Україна матиме шанс на допомогу у розвитку та відбудові держави.

Констатована низька залученість внутрішньо переміщених осіб до процесу працевлаштування через державні структури. Водночас результативність діяльності структурних підрозділів Державної служби зайнятості визнана низькою, що свідчить про неефективність запроваджуваних заходів. Відзначено як позитивний такий напрям роботи Державної служби зайнятості, як надання профорієнтаційних послуг. Зроблено висновок, що інші напрями служби потребують подальшого розвитку та удосконалення.

Визначено, що найбільш уразливою категорією громадян України з-поміж тих, кого незаконно вивезли до російської федерації, є діти. Зауважено, що представлена публічна статистична інформація в державі в цілому не є повністю достовірною, адже латентність міграційних процесів обумовлена життєвими обставинами, політикою зарубіжних держав, окупацією окремих територій України, бойовими діями на території України, особистими

© Р. Опацький, 2023

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8658-8153>

opatsky@i.ua

причинами окремих громадян тощо.

Підтримується думка про те, що чим довше триватимуть бойові дії, тим більше громадян України будуть приймати рішення не повертатися в Україну, тому що час сприяє їхній інтеграції. Акцентовано на важливості повернення громадян України з метою уникнення демографічної, соціальної та економічної катастрофи. Сформульовані висновки та узагальнення можуть стати підставою для подальших наукових досліджень у напрямі подолання міграційних наслідків військового вторгнення російської федерації.

Ключові слова: міграція, міграційне сальдо, біженець, внутрішньо переміщена особа, репатріація.

Постановка проблеми. Міграція є складним та багатогранним соціальним явищем. Збройний конфлікт та сучасний процес глобалізації значно загострюють політичні та економічні проблеми, вимагаючи негайного застосування комплексного підходу до їх вирішення.

У сучасних реаліях сфера державного управління імміграційними процесами є перенасиченою різними проблемами, що створюють серйозні перешкоди для досягнення завдань і цілей міграційної політики. До початку повномасштабного вторгнення російської федерації дослідження особливостей міграції населення України та причин міграції були спрямовані на проведення профілактичних заходів. На сьогодні особливого попиту на профілактичні заходи немає. За прогнозами Ради ЄС, унаслідок міграції чисельність населення України може скоротитися на 24–33 % [1]. Існує нагальна потреба вироблення та впровадження заходів реімміграції українського населення в Україну, а також інтеграції внутрішньо переміщених осіб у громади.

Отже, міграція завжди була актуальною темою для обговорення, але з початком повномасштабного вторгнення російської федерації ця тема отримала новий імпульс для вивчення та розгляду. Традиційно виділяють внутрішню міграцію (переміщення всередині держави) та зовнішню (з виїздом за державний кордон). Обидва ці види є актуальною проблематикою для сучасної України.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Міграційні процеси у своїх роботах розглядали О. Бандурка, О. Воронятников, Є. Легеза, О. Литвинчук, І. Михайлишин, Т. Мінка, С. Мосьондз, В. Олефір, Я. Поєдинок, Л. Савранчук, С. Саїв, О. Сікорський, Є. Стрільченко, А. Супруновський, Н. Черненко, О. Юрківський та інші вчені. Водночас на науковому рівні недостатньо були вивчені питання оцінювання сучасного стану міграції в Україні, котрий склався внаслідок вторгнення російської федерації, що в свою чергу сприятиме визначенню подальших напрямів розвитку державної політики та прийняття управлінських рішень на місцях.

Мета статті – визначити сучасний стан міграції в Україні, що склався внаслідок військового вторгнення російської федерації.

Вклад основного матеріалу. Військове вторгнення російської федерації на територію України спровокувало хвилі зовнішньої та внутрішньої міграції громадян України як у 2014 р., так і 2022 р., коли це явище набуло широкого масштабу, а відповідно, і глобальних наслідків.

Серед основних видів міграції населення, що наразі спостерігаються в Україні, можна виділити такі:

- *Міграція за кордон.* Станом на червень 2023 року за кордоном перебуває 8 млн 177 тис. громадян України, тобто майже 20 % населення нашої держави до 24 лютого 2022 р. [2]. Обсяги міграції перевищують усі показники за період незалежності України, починаючи з 1991 р.

Наочне відображення сухих статистичних даних демонструє сутність проблеми міграції за кордон. 20 % – це значний сегмент населення, що у переважній більшості становлять жінки та діти, тобто майбутнє держави.

Однак явище міграції за кордон не було одномоментним або притаманним першим місяцям повномасштабного збройного конфлікту. Розглянемо дані Державної прикордонної служби щодо міграційного сальдо [2] протягом останнього року. Зокрема, на 30 листопада 2022 року міграційне сальдо становило – 839 400 осіб, а вже станом на 1 квітня 2023 року показник сягнув – 2 655 553 осіб, станом на 1 травня – 2 686 731.

Аналіз наведеної статистики дозволяє констатувати абсолютно негативну тенденцію щодо виїзду громадян України. Триваючий збройний конфлікт не зменшує кількість осіб, які виїхали за кордон, а, навпаки, збільшує. Масовий відтік населення аргументується масованими обстрілами території України та загрозами блекаутів

внаслідок влучань російської зброї.

Також зауважимо, що більшість громадян України, які виїхали з початку повномасштабного вторгнення РФ, знайшли прихисток у таких державах: Польщі – 22 %, Німеччині – 15 %, США – 11 %, Чехії – 8 %, Італії – 5 %, Канаді – 5 %, Іспанії – 4 %, Ізраїлі – 3 %.

Тобто найбільш розвинені держави світу – США та країни ЄС – надають допомогу з розміщення біженців з України, а відповідно, і умови для перебування таких осіб, сприяють їхній асиміляції.

На цьому також акцентує соціологічна служба Центру Разумкова, котра у серпні 2023 р. проводила опитування, що охопило 54 експерти (представники органів державної влади, державних та волонтерських організацій, науковці).

Це опитування підтверджує актуальність обраної нами проблематики. Переважна більшість (91 %) експертів вважає, що втрати населення через міграцію та бойові дії матимуть або дуже великий, або значний вплив на відновлення економіки країни; 74 % експертів зазначили, що чим більше біженців повернеться, тим швидше зростатиме економіка України. Зокрема, повернення людей і відновлення економічної активності означатиме сплату податків як працівникам, так і споживачам, а наповнення місцевих бюджетів дозволить швидше відновити діяльність інфраструктури (з цим згодні 83 % експертів). 70 % респондентів зауважили, що ті українці, які повернуться, будуть втілювати європейський досвід в Україні; 67 % відмітили, що завдяки тимчасовим мігрантам посилюється зв'язок між Україною та країнами ЄС, а 70 % дотримуються думки, що переселенці впливають на місцеві громади (в яких перебувають за кордоном), котрі, у свою чергу, стимулюють уряди країн продовжувати допомагати Україні.

На негативні наслідки повернення біженців вказує меншість експертів. Так, лише 33 % згодні з тим, що люди, які повернуться, можуть переважувати критичну інфраструктуру (не згодні – 61 %).

Трохи більше третини (39 %) експертів вважає, що з-поміж біженців, які виїхали за кордон після 24 лютого 2022 р., повернуться в Україну після завершення війни від 50 % до 69 %, майже стільки ж (37 %) – що повернуться від 30 до 49 %. Значно менша кількість (13 %) дотримується думки, що повернуться лише від 10 % до 29 % біженців, а 9 % – що повернуться від 70 % до 89 %. При цьому ніхто з опитаних не обрав найбільш оптимістичну позицію (що повернуться від 90 % і більше біженців) [5].

Аналіз проведеного дослідження підтверджує думку про негативні наслідки міграції українців за кордон і про те, що лише у випадку повернення таких осіб Україна матиме шанс на допомогу у розвитку та відбудові держави;

- *Переміщення всередині країни.* За даними Міжнародної організації з міграції, станом на 25 травня 2023 р. в Україні налічується 5,1 млн внутрішньо переміщених осіб. Загалом 50 % усіх внутрішньо переміщених осіб зосереджено лише в п'яти областях України, причому найбільша розрахункова кількість фактично присутніх внутрішньо переміщених осіб – у Харківській і Дніпропетровській областях (орієнтовно 689 тис. та 625 тис. внутрішньо переміщених осіб відповідно) [3]. При цьому 7 % усіх внутрішньо переміщених осіб (приблизно 353 тис. осіб) раніше виїжджали за межі України, зараз повернулися в країну, але залишилися переміщеними. Більше половини внутрішньо переміщених осіб (60 %) повідомили, що перебувають у статусі внутрішньо переміщеної особи протягом року або довше [3].

Проведеними міжнародними дослідженнями встановлено, що 745 тис. внутрішньо переміщених осіб в Україні вбачають довгостроковим рішенням прагнення інтегруватися за місцем поточного перебування; 3,3 млн внутрішньо переміщених осіб обрали довгостроковим рішенням своє повернення; ще 142 тис. – пошук можливостей перебраться в іншу місцевість [3]. Згідно з проведеними дослідженнями 18 % внутрішньо переміщених осіб мають наміри інтегруватися в громаду-реципієнта, 79 % таких осіб не прагнуть інтегруватися в громади, в яких проживають, а 3 % внутрішньо переміщених осіб мають бажання змінити місце проживання [3]. Відповідно державна політика на місцях безпосередньо має бути зосереджена на інтегуванні таких осіб до місцевих громад, адже переважна їх більшість не задоволена тими обставинами, в яких вони проживають, а відповідно, дії таких громад є недостатніми.

Серед проблем, що заважають інтеграції як довгостроковому рішенням для внутрішньо переміщених осіб, відзначається нездатність брати участь у громадських

справах і забезпечити покриття базових витрат. Тобто майнова складова залишається перепоною на шляху до нормалізації життя внутрішньо переміщених осіб, котра накладається на пережитий стрес. Зокрема, викликає занепокоєння той факт, що за результатами дослідження 65 % внутрішньо переміщених осіб проживають у домогосподарствах із рівнем доходів на одного члена не більше 4666 грн (=126 доларів США – реальний прожитковий мінімум, встановлений Мінсоцполітики у січні 2022 р.). Лише 38 % внутрішньо переміщених осіб повідомили про здатність покладатися на регулярну заробітну плату як основне джерело доходу [3].

Частка безробітних серед внутрішньо переміщених осіб також залишається вищою порівняно з рештою населення (15 % проти 6 %) [3]. Акцентуємо увагу, що згідно з офіційними даними Державної служби зайнятості України, станом на 1 листопада 2023 р. в Україні мали статус безробітного 97,3 тис. осіб, з яких 8,3 тис. (9 %) – внутрішньо переміщені особи [4].

Відповідно можна констатувати низьку залученість внутрішньо переміщених осіб до процесу працевлаштування через державні структури. Водночас результативність діяльності структурних підрозділів Державної служби зайнятості (щодо отримання роботи внутрішньо переміщеними особами) також є низькою, що свідчить про неефективність заходів, запроваджуваних цією службою. Як позитивний фактор варто відмітити такий напрям роботи Державної служби зайнятості, як надання профорієнтаційних послуг. Інші напрями потребують подальшого розвитку та удосконалення;

- *Незаконне вивезення українських громадян до російської федерації*, з-поміж яких найбільш уразливою категорією є діти. Станом на 13 вересня 2023 р. було ідентифіковано 19 546 українських дітей, які були депортовані або насильно переміщені російськими агентами з окупованих територій України. Лише 386 дітей вдалося повернути з російської федерації громадськими організаціями, що працюють із державними органами за спеціальними схемами [5]. Статистика щодо незаконного вивезення повнолітніх громадян України до рф не є офіційною, такі особи в переважній більшості є полоненими, що унеможливує дослідження питання.

Наведені публічні статистичні дані спонукають до визнання проблеми депортації дітей – громадян України та дозволяють спрогнозувати виникнення проблем, пов'язаних із реабілітацією таких дітей, у подальшому.

Зауважимо, що представлена вище статистична інформація в цілому не є повністю достовірною, адже латентність міграційних процесів обумовлена життєвими обставинами, політикою зарубіжних держав, окупацією окремих територій України, бойовими діями на території України, особистими причинами окремих громадян тощо.

Висновки. Підсумовуючи, вважаємо за потрібне висловитися на підтримку думки О. Ядловської [6] стосовно того, що чим довше триватимуть бойові дії, тим більше громадян України будуть приймати рішення не повертатися в Україну, тому що час сприяє їхній інтеграції. Особливо важко репатріювати громадян України, які виїхали з регіонів, де відбувалися бойові дії. Але вважаємо важливим повернення громадян України з метою уникнення демографічної, соціальної та економічної катастрофи.

Визначені у статті висновки та узагальнення можуть стати підставою для подальших наукових досліджень у напрямі подолання міграційних наслідків військового вторгнення російської федерації.

Список використаних джерел

1. Вплив міграції на соціально-економічну ситуацію в Україні. *НІСД*. URL: <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analitichni-dopovidi/vplyv-migratsiyi-na-sotsialno-ekonomichnu-sytuatsiyu-v-ukrayini>.

2. Кількість українців та їх міграція за кордон через війну – дослідження Громадянської мережі ОПОРА. *ОПОРА*. URL: <https://www.oporua.org/viyna/kilkist-ukrayintsiv-ta-yikh-migratsiia-za-kordon-cherez-viinu-doslidzhennia-gromadianskoyi-merezhi-opora-24791>.

3. Україна – Звіт про ситуацію з внутрішнім переміщенням – Загальне опитування населення Раунд 13 (11 травня – 14 червня 2023 року). *ІОМ*. URL: <https://dtm.iom.int/reports/ukraina-zvit-pro-situatsiyu-z-vnutrishnim-peremischennyam-zagalne-opituvannya-naselennya?close=true>.

4. Аналітична та статистична інформація. *Державний центр зайнятості*. URL: <https://www.dcz.gov.ua/analitics/67>.

5. Єдиний механізм повернення депортованих дітей: РЦПЛ представив концепцію репатріації українських неповнолітніх. *RCHR*. URL: <https://rchr.org.ua/publications/yedynuj-repatratsiyi-ukrayinskich-nevernoolitnih>.

mehanizm-povernennya-deportovanyh-ditej-rczpl-predstavyyv-konczepczyu-repatriacziyi-ukrayinskyh-nepovnolitnih/.

6. Ядловська О. Особливості міграційної хвилі українців-евакуантів у 2022 р. через військову агресію російської федерації. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. Спец. вип. № 2(121). С. 188–203. URL: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2022-6-188-203>.

Надійшла до редакції 11.12.2023

References

1. Vplyv mihratsii na sotsialno-ekonomichnu sytuatsiiu v Ukraini [The impact of migration on the socio-economic situation in Ukraine]. *NISD*. URL: <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analitichni-dopovidi/vplyv-mihratsiyi-na-sotsialno-ekonomichnu-sytuatsiyu-v-ukrayini>. [in Ukr.].

2. Kilkist ukraintsiv ta yikh mihratsiia za kordon cherez viinu – doslidzhennia Hromadianskoi merezhi OPORA [The number of Ukrainians and their migration abroad due to the war – a study by the OPORA Civil Network]. *OPORA*. URL: <https://www.oporaua.org/viyna/kilkist-ukrayintsiv-ta-yikh-migratsiia-za-kordon-cherez-viinu-doslidzhennia-gromadianskoyi-merezhi-opora-24791>. [in Ukr.].

3. Ukraina – Zvit pro sytuatsiiu z vnutrishnim peremishchenniam – Zahalne opytuvannia naseleння Raund 13 (11 travnia – 14 chervnia 2023 roku) [Ukraine – Internal Displacement Situation Report – General Population Survey Round 13 (11 May – 14 June 2023)]. *IOM*. URL: <https://dtm.iom.int/reports/ukraina-zvit-pro-situaciyu-z-vnutrishnim-peremishchenniam-zagalne-opytuvannya-naseleння?close=true>. [in Ukr.].

4. Analitichna ta statystychna informatsiia [Analytical and statistical information]. *Derzhavnyi tsentr zainiatosti*. URL: <https://www.dcz.gov.ua/analitichna/67>. [in Ukr.].

5. Iedynyi mekhanizm povernennia deportovanykh ditei: RTsPL predstavyyv kontseptsiiu repatriatsii ukrainskykh nepovnolitnikh [The only mechanism for the return of deported children: the RCHR presented the concept of repatriation of Ukrainian minors]. *RCHR*. URL: <https://rchr.org.ua/publications/yedynyj-mehanizm-povernennya-deportovanyh-ditej-rczpl-predstavyyv-konczepczyu-repatriacziyi-ukrayinskyh-nepovnolitnih/>. [in Ukr.].

6. Iadlovsk, O. (2022) Osoblyvosti mihratsiinoi khvyli ukraintsiv-evakuantiv u 2022 r. cherez viiskovu ahresiiu rosiiskoi federatsii [Features of the migration wave of Ukrainian evacuees in 2022 due to the military aggression of the russian federation]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. Spets. vyp. № 2(121), pp. 188–203. URL: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2022-6-188-203>. [in Ukr.].

ABSTRACT

Roman Opatskyi. The current state of migration in Ukraine as a consequence of the military invasion of the russian federation. The scientific article defines the current state of migration in Ukraine as a consequence of the military invasion of the russian federation.

The work highlights three main types of population migration that are currently observed in Ukraine: migration abroad; internal movements within the state; illegal deportation of Ukrainian citizens to the russian federation.

The analysis of the conducted research confirms the negative consequences of the migration of Ukrainians abroad, and only in the case of the return of such persons will Ukraine have a chance to help in the development and reconstruction of the state.

Low involvement of internally displaced persons in the employment process through state structures was found. At the same time, the effectiveness of the structural divisions of the State Employment Service is recognized as low, which indicates the ineffectiveness of the measures implemented by the employees. The direction of the State Employment Service's work – the provision of career guidance services – was noted as positive. It was concluded that other areas of service need further development and improvement.

It was determined that the most vulnerable category of Ukrainian citizens who were illegally deported to the russian federation are children.

It is noted that the presented public statistical information in the state as a whole is not completely reliable, because the latency of migration processes is due to life circumstances, the policy of foreign states, the occupation of certain territories of Ukraine, hostilities on the territory of Ukraine, personal reasons of individual citizens and other reasons.

The supported opinion is that the longer the hostilities continue, the more Ukrainian citizens will decide not to return to Ukraine, because this time promotes their integration. Emphasis is placed on the importance of the return of Ukrainian citizens in order to avoid a demographic, social and economic catastrophe.

It is concluded that the conclusions and generalizations defined in the article can become the basis for further scientific research in the direction of overcoming the migration consequences of the military invasion of the russian federation.

Keywords: *migration, migration balance, refugee, internally displaced person, repatriation.*